

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-79.1-4>

УДК 81'243:004.7

Головська І.В., Данюк Г.Л.
Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ ЯК ЗАСОБУ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ, ЩО ЗДОБУВАЮТЬ ПРОФІЛЬНУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ, ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Анотація. Проблема формування мотивації навчання іноземної мови висвітлена у численних працях вітчизняних та зарубіжних науковців і методистів. У статті проаналізовано ефективність застосування інформаційних технологій в позакласній роботі як одного із засобів формування позитивної мотивації учнів, що здобувають профільну середню освіту, до вивчення іноземних мов та запропоновано методичні рекомендації для учителів щодо використання мультимедійних засобів та спеціальних програм-курсів в позакласній роботі. Ми проаналізували можливість використання на позакласних заняттях таких засобів, як текстовий редактор, мережа Інтернет, розробка презентацій у Microsoft Power Point, добірка навчальних flash-ігор з іноземної мови та зміст сайтів для вивчення англійської мови за допомогою відео, спеціальних програм-курсів, спрямованих на вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності.

Ключові слова: позакласна робота, форми позакласної роботи, інформаційні технології, іноземна мова, позаурочна діяльність.

Holovska Iryna, Daniuk Hanna
Communal Higher Education Institution
«Vinnytsia Humanities Pedagogical College»

APPLICATION OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN EXTRACURRICULAR WORK AS ONE OF A MEANS OF MOTIVATION OF STUDENTS RECEIVING SPECIALIZED SECONDARY EDUCATION TO STUDY FOREIGN LANGUAGES

Summary. The article analyzes the effectiveness of the use information technologies in extracurricular work as one of the means of forming positive motivation of students receiving specialized secondary education to study foreign languages, and offers methodological recommendations for teachers on the use of multimedia tools and special programs of extracurricular work courses. We have analyzed the use of extracurricular activities such as a text editor, the Internet, developing Microsoft Power Point presentations, a selection of flash games from a foreign language, and content for English-language video training, special programs designed to improve foreign language communication. Extracurricular work with the use of presentation allows reviving the learning process, increase motivation to learn a foreign language. When creating presentation projects in English, students can use any materials on a given topic to develop presentations at Microsoft Power Point. Tasks of this type create great opportunities for their creative development. As a result, students start an active communication activity themselves: ask questions, work in different modes of communication and learn a lot about the topic. Special programs can be of great help to improve your speaking, writing, listening, and reading skills. The use of computer technology makes the process of organizing extracurricular work more intense, more efficient, because it creates an atmosphere of competition, nurtures the ability to collaborate. Such activities contribute to the development of students' creativity, forming their own views on problems that need to be addressed. A text editor can be used effectively by the teacher in preparing for the extracurricular activity to create teaching materials and in the course of the lesson, in particular when teaching writing. Modern multimedia tools and online resources contribute to the achievement of the basic goal of education – improving its quality, increasing the accessibility of education, forming the motivational sphere of students and ensuring their harmonious development. The computer has become part of the school's life and is another effective technical tool that can greatly enhance the learning process.

Keywords: extracurricular work, forms of extracurricular work, information technology, foreign language, extracurricular activities.

Особистісний та професійний розвиток сучасної людини неможливий без оволодіння іноземними мовами. Інтерес до мотиваційного аспекту вивчення іноземної мови останнім часом істотно підвищився. Перед педагогічними працівниками сучасної української школи постає завдання знайти ефективні форми та засоби формування мотиваційної сфери учнів. Тема використання освітніх інновацій у шкільній практиці є однією з найпопулярніших. Сьогодні вчитель має справу з новим поколінням учнів, для яких різні технології стали невід'ємною частиною їх повсякденного життя. І не враховувати

цей факт, а саме будувати процес навчання іноземних мов без застосування інформаційних технологій – значить не відповідати сучасним вимогам до професіоналізму вчителя.

Постановка проблеми. Проблема формування мотивації навчання іноземної мови висвітлена у численних працях вітчизняних та зарубіжних науковців і методистів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мотивація як психічне явище досліджувалась у роботах Л.І. Божович, С.Ю. Головіна, К.Ц. Левіна, Г.В. Рогова, В.Д. Шадрікова. Вивченням проблеми психології навчання іноземних мов

займались В.А. Артемов, Б.В. Беляев, Б.А. Бенедиктов, І.А. Зимняя. Такі науковці, як О.С. Качачінер, Л.В. Ливар, А.В. Міхеєва, С.Н. Савина, В.І. Шепелева, Л.З. Якушина досліджували реалізацію основних форм позакласної роботи на різних ступенях освіти. Використання сучасних технологій та застосування технічних засобів у вивченні іноземних мов описували такі методисти та науковці, як О.О. Коломинова, Т.М. Макенченко, Є.О. Співаковська-Ванденберг. Однак, потреба в підвищенні мотивації учнів до вивчення іноземних мов, питання характеристики потенціалу застосування інформаційних технологій у зазначеній сфері ще не достатньо розроблена.

Мета статті – проаналізувати потенціал застосування інформаційних технологій у позакласній роботі як засобу мотивації учнів до вивчення іноземної мови, зазначити ефективні способи реалізації мультимедійних додатків та спеціальних програм-курсів, спрямованих на вдосконалення мовленнєвих навичок учнів.

Виклад основного матеріалу. Використання засобів мультимедіа у ході позакласного заходу дає змогу вирішити ряд наступних завдань: формування і вдосконалення мовних навичок і умінь читання, письма, говоріння, аудіювання; розширення активного і пасивного словників; набуття культурологічних знань; формування культури спілкування; формування елементів глобального мислення та стійкої мотивації пізнавальної діяльності, потреби до використання іноземної мови для цілей справжнього спілкування, навичок роботи в групі [1, с. 6].

Аналіз мультимедійних додатків, що традиційно використовуються в позакласній роботі, дає змогу виділити такі їх види: презентації; анімаційний ролик; робота з текстовим редактором, Flash-гра; відеододаток; мультимедіа-галерея; аудіододаток [2, с. 6]. Текстовий редактор може бути ефективно використаний учителем при підготовці до позакласного заходу для створення навчальних матеріалів і в процесі уроку, зокрема, при навчанні письма. Наведемо приклад такого завдання: учні повинні скласти розповідь-опис. В якості підготовчого етапу їм пропонується попрацювати над синонімічним рядом прикметників, що будуть використані у творі. Набираємо слово beautiful, виділяємо його, в меню «Сервіс» вибираємо вкладку «Мова – Тезаурус», з'являється бічна панель, на якій будуть представлені синоніми good-looking, gorgeous, lovely, picturesque (всього сімнадцять прикметників) і антоніми ugly, unattractive, кладавши на які, також можна перейти до списку їх синонімів (звертаємо увагу, що в останній версії Word це буде меню «Рецензування» – вкладка «Тезаурус»). Завдання такого типу можна виконувати навіть при наявності одного комп'ютера в класі. У цьому випадку пари учнів можуть по черзі підходити до комп'ютера, виконувати завдання, а потім обмінюватися інформацією [3, с. 58].

Позакласна робота з використанням презентації дозволяє поживити процес навчання, підвищити мотивацію до вивчення іноземної мови. При створенні проектів-презентацій англійською мовою учні можуть використовувати будь-які матеріали на задану тему для розробки презентацій у Microsoft Power Point. Завдання такого

типу створює широкі можливості для розвитку їхньої творчості. Як результат, учні самостійно починають активну комунікативну діяльність: ставлять один одному запитання, працюють в різних режимах комунікації, дізнаються багато нового за темою.

Flash-гра – мультимедіа-додаток, спрямований на задоволення потреб у розвазі, зняття напруги, а також на розвиток мовленнєвих умінь і навичок. Він сприяє усуненню мовного бар'єру, розвитку навичок самоконтролю і розвиває емоційну пам'ять [2, с. 6]. Використання у позакласних заходах таких ігор не тільки полегшує роботу вчителя-предметника, а й допомагає учням з користю проводити час: поповнювати словниковий запас, повторити і закріпити раніше вивчений матеріал, підвищити мотивацію до вивчення іноземної мови тощо. Наприклад, така гра як «Clothes Game», спрямована на перевірку знань з лексики, пов'язаної з одягом, «Alphabet Trainer» – сприяє вивченню алфавіту. Сайт weekenglish.ru дозволяє знайти навчальну гру в залежності від рівня володіння учнями іноземною мовою, а при виникненні труднощів пропонує картки з потрібною лексикою. Інший сайт <http://www.marks-english-school.com> дає можливість закріпити граматичні навички, перевірити знання лексичних одиниць і удосконалити вміння сприймати іншомовне мовлення на слух.

Відео та аудіо додатки – наочні посібники, призначені для пред'явлення зорової та слухової інформації. Пропонуємо декілька сайтів для вивчення англійської за допомогою відео. www.hugosite.com – розрахований переважно на новачків, які раніше не вивчали англійську або ж трохи її підзабули. Тут заняття розбиті на окремі блоки за темами і являють собою невеликі відеоуроки, спрямовані на періодичне повторення фраз. Частина відео присвячена граматичним темам, а частина functional language, тобто фразам, які ми використовуємо у повсякденних ситуаціях (в кафе, вдома тощо). Різноманітні відеоуроки від рівня Beginner до Advanced можна знайти на сайті www.englishcentral.com. Тут вони поділені не лише по темах, а й по тим навичкам, які можна покращити. Зокрема, є розділи Communication, Grammar, Pronunciation, Test Preparation та Vocabulary. Уроки доволі короткі та спрямовані на формування мовних умінь, тобто під час перегляду учневі потрібно виконувати практичні завдання: заповнювати пропуски, вписувати слова тощо.

На сучасному етапі, окрім використання різних мультимедійних програм, вчителі шкіл можуть пропонувати використовувати Інтернет на позакласних заходах з іноземної мови. Це допоможе вирішити наступні завдання: індивідуальна робота з ліквідації прогалин у знанні учнів, формування та вдосконалення граматичних, лексичних і фонетичних навичок і умінь; проектна діяльність [4, с. 37]. Велику допомогу можуть надати спеціальні програми-курси, спрямовані на вдосконалення навичок говоріння, письма, аудіювання та читання. Багато навчальних програм передбачають режим роботи з мікрофоном. Після прослуховування слова чи фрази учень повторює за диктором і на екрані з'являється графічне зображення звуку диктора й учня, при по-

рівнянні яких видно всі неточності. Учень прагне домогтися графічного зображення вимовленого звуку максимально наближеного до зразка. Наприклад, навчальна програма «Professor Higgins. Англійська без акценту!». Вона складається з двох курсів: курсу фонетики і курсу граматики. Учень має можливість порівнювати свою вимову з оригіналом не тільки на слух, але і візуально, за системою графічного відображення звуку на екрані монітора. Повноцінні навчальні програми, такі як DynamicEnglish, EnglishExpress, спрямовані на розвиток всіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності і охоплюють всі шість рівнів володіння іноземною мовою. Присутній звуковий та анімаційний супровід, передбачені вправи лексичного, граматичного характерів. Вбудована система (ShuffleLevel) дозволяє автоматично налаштовувати рівень складності завдань залежно від відповідей учнів. При введенні і відпрацюванні тематичної лексики, наприклад з тем «Shopping», «Food», «Clothes» тощо, можна використовувати комп'ютерні програми «Triple play plus in English», «English on Holidays», «English Gold» тощо. Етапи роботи з комп'ютерними програмами наступні: демонстрація, закріплення, контроль. Виконання тестових завдань за допо-

могою комп'ютера допомагає учням краще засвоїти граматичний матеріал. [1, с. 5].

Вважаємо за необхідне зазначити, що використання комп'ютера в навчальній діяльності учнів сприяє розвитку їхніх здібностей, пам'яті, просторової уяви, творчого нестандартного мислення, підвищує інтерес до навчання. Однак слід зауважити, що комп'ютер не може замінити вчителя, а тільки доповнює його роботу. Комп'ютер став частиною життя школи і є ще одним ефективним технічним засобом, за допомогою якого можна значно урізноманітнити процес навчання.

Висновки і пропозиції. Отже, з усього вищезгаданого можемо зробити висновок, що використання комп'ютерних технологій робить процес організації позакласної роботи інтенсивним, більш ефективним, оскільки створює атмосферу змагання, виховує вміння співпрацювати. Такі заняття сприяють розвитку творчості учнів, формуванню власних поглядів на проблеми, які необхідно вирішити. Сучасні засоби мультимедіа та Інтернет-ресурси сприяють досягненню основної мети освіти – поліпшення її якості, збільшення доступності освіти, формування мотиваційної сфери учнів та забезпечення їхнього гармонійного розвитку.

Список літератури:

1. Бицан О.М., Борисова Г.Є., Гейвич Н.М. Підвищення ефективності навчально-виховного процесу з іноземних мов шляхом впровадження інноваційних технологій : методичний посібник. Суми, 2012. 51 с.
2. Теоретические основы внеклассной работы по иностранному языку. 2017. URL: https://otherreferats.allbest.ru/pedagogics/00804767_0.html (дата звернення: 17.01.2019).
3. Щемелева И.Ю., Васильева Ю.С., Наследова А.О., Нужа И.В. Применение инновационных методов обучения иностранным языкам в школе : учебно-методическое пособие. Орск : ОГТИ, 2009. 118 с.
4. Співаковська-Ванденберг Є.О. Використання комп'ютерних технологій у розвитку молодших школярів. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2007. № 7. С. 35–40.

References:

1. Bytsan, O.M., Borisova, G.E., & Geyvich, N.M. (2010). *Pidvyshchennia efektyvnosti navchalno-vykhovnoho protsesu z inozemnykh mov shliahom vprovadzhenia innovatsiynykh tehnolohiy: metodychnyi posibnyk* [Increasing the efficiency of the educational process in foreign languages through the introduction of innovative technologies: a methodical guide]. Sumy. (in Ukrainian)
2. *Teoretycheskie osnovy vneklassnoy raboty po inostrannomu yazyku* (2017). [Theoretical foundations of extracurricular activities in a foreign language]. URL: https://otherreferats.allbest.ru/pedagogics/00804767_0.html (accessed 17 January 2019). (in Russian)
3. Schemeleva, I.Yu., Vasiliev, Yu.S., Nasledova, A.O., & Nuzh, I.V. (2009). *Primenenie innivatsionnykh metodov obucheniya inostrannym yazykam v shkole: uchebno-metodicheskoe posobie* [The use of innovative methods of teaching foreign languages at school: a teaching aid]. Orsk: OGTI. (in Russian)
4. Spivakovskaya-Vandenberg, E.O. (2007). *Vykorystannia komputernykh tehnolohiy u rozvytky molodshykh shkoliariv* [The use of computer technologies in the development of younger students]. *Computer at school and family*, no. 7, pp. 35–40. (in Ukrainian)